

ІНФОРМАЦІЙНА ЛОГІСТИКА: ХАРАКТЕРИСТИКА І ЇЇ ОСНОВНІ ВИДИ

В статті розглянуто теоретичні підходи до трактування поняття «інформаційна логістика». Розкрито основні поняття інформаційної логістики: інформаційний потік; інформаційна система; інформаційна технологія. Основне завдання інформаційної логістики полягає в доставці інформації до системи управління підприємством і від неї. Інформаційна логістика виконує функції: збирає та аналізує інформацію; переміщує інформацію; накопичує і зберігає інформацію; фільтрує потік інформації (відбирає необхідні для того чи іншого рівня управління дані і документи); об'єднує і роз'єднує інформаційні потоки; виконує елементарні інформаційні перетворення; управляє інформаційним потоком. На думку автора, інформаційний потік – це сукупність повідомлень, що циркулюють як всередині логістичної системи, так і між нею і зовнішнім середовищем, які необхідні для управління логістичними операціями. Представлено класифікацію інформаційного потоку за видами.

Ключові слова: інформаційна логістика; інформаційна система; інформаційні потоки; логістична інформація.

Акулова Ю.О. Информационная логистика: характеристика и ее основные виды

В статье рассмотрены теоретические подходы к трактовке понятия «информационная логистика». Раскрыты основные понятия информационной логистики: информационный поток; информационная система; информационная технология. Основная задача информационной логистики заключается в доставке информации в систему управления предприятием и от нее. Информационная логистика выполняет функции: собирает и анализирует информацию; перемещает информацию; накапливает и сохраняет информацию; фильтрует поток информации (отбирает необходимые для того или иного уровня управления данные и документы); объединяет и разъединяет информационные потоки; выполняет элементарные информационные преобразования; управляет информационным потоком. По мнению автора, информационный поток – это совокупность сообщений, циркулирующих как внутри логистической системы, так и между ней и внешней средой, которые необходимы для управления логистическими операциями. Представлены классификации информационного потока по видам.

Ключевые слова: информационная логистика; информационная система; информационные потоки; логистическая информация.

Akulova Yu.O. Information logistics: its characteristics and main types

The paper considers theoretical approaches to the interpretation of the term «information logistics». The basic concept of information logistics: information flow, information systems, information technology. The main objective of information logistics is to deliver information to the ERP system and from it. Information logistics serves as: collects and analyzes information, move information, collects and stores information, filter information flow (stopping required for a particular level of management data and documents) unites and divides information flows, perform basic conversion information; manages the information flow. According to the author, the flow of information – a set of messages that circulate inside the logistics system and between it and the environment that are necessary for the management of logistics operations.

Key words: information logistics; information system; information flow; logistics information.

Актуальність теми дослідження обумовлена вирішенням завдань максимальної ефективності роботи машинобудівних підприємств у посткризовий період і пов'язана з адекватною якістю інформаційно-оперативного управління. Досягнення високого рівня економічної ефективності можливе на основі своєчасності та якості прийняття управлінських рішень на базі сучасних інформаційних технологій, головне призначення яких: логістична взаємодія всіх ланок інфраструктури машинобудівної галузі (постачальницьких, виробничих, збутових підприємств і підрозділів); створення конку-

рентних переваг як підприємству, так і структурним підрозділам; економічність логістичних операцій і зниження витрат на транспортування, складування, у виробничому циклі.

Вагомий внесок у розробку теоретичного підґрунтя логістики зробили В. Амітан, А. Гаджінський, Є. Крікавський, Л. Миротин, Л. Сергеев, О. Трідід, А. Чудаков, Н. Чухрай та ін. Велика кількість визначень логістики свідчить про динамічний та бурхливих розвиток логістичної науки, та водночас, ще не до кінця визначено основні її концептуальні засади, що вимагає проведення подальшого

дослідження в напрямку уточнення сутності поняття «інформаційна логістика».

Метою роботи є дослідження гносеології інформаційної логістики, розгляд основних характеристик та визначення принципів, адже на сьогодні логістика як молода наука переживає стадію активного розвитку; чимало питань, що належать до термінології та основних понять логістики уточнюються, поглиблюються; розробляються нові теоретичні положення – розширюється коло проблем, які вирішуються методами логістики.

Головне призначення інформаційних систем в логістиці - інтеграція і координація процесів в логістичному ланцюзі. Завдяки інформації можлива координація роботи ланок логістичного ланцюга. У зв'язку із значущістю отримання та обробки інформації в логістиці визначають інформаційні потоки.

Логістика відображає загальну стратегію й тактику діяльності суб'єктів господарювання. Її головна мета полягає в тому, що потрібну продукцію доставляють точно в строк у потрібний момент часу при мінімальних витратах на транспортування, зберігання, виробництво, упакування, реалізацію, обробку інформації, що сприяє підвищенню ефективності в цілому мікроекономіки. Зародження логістики як теоретичної концепції і практичного управлінського інструменту відбулося дуже давно, але вона багато років використовувалася лише як практичний інструмент в різних, в основному неекономічних сферах людської діяльності. [1, с. 87]. В працях вітчизняних науковців Т. Дудара та Р. Волошина, А. Кальченка, Є. Крикавського, В. Ніколайчука та В. Кузнецова, В. Омельченка, О. Тридіда достатньо детально описано історію виникнення логістики та зазначено, що в історичному аспекті термін «логістика» розглядався з двох позицій – військової та математичної. Інформаційній логістиці приділяли увагу Т.В. Алесинська, Ю.М. Ельдештейн, К. Хессінг, М. Арнольд, А.Г. Кальченко, Р.Р. Ларіна та ін.

Інформаційна логістика є сполучною ланкою між постачанням, виробництвом і збутом на підприємстві. Інформаційна логістика управляє процесами руху та складування товарів на підприємстві, забезпечуючи своєчасну доставку цих товарів у необхідній кількості, необхідної комплектації і потрібній якості з місця їх виробництва до місця споживання з мінімальними витратами й оптимальним сервісом [2, с.153].

Основні поняття інформаційної логістики: інформаційний потік; інформаційна система; інформаційна технологія. Основне завдання інформаційної логістики полягає в доставці інформації до системи управління підприємством і від неї. Інформаційна логістика виконує функції: збирає та аналізує інформацію; переміщує інформацію; накопичує і зберігає інформацію; фільтрує потік інформації (відбирає необхідні для того чи іншого рівня управління дані і документи); об'єднує і роз'єднує інформаційні потоки; виконує елементарні інформаційні перетворення; управляє інформаційним потоком.

Логістичний інформаційний потік являє собою сукупність повідомлень, переданих всередині логістичної системи і між логістичною системою і зовнішнім середовищем [4, с. 29]. Виділяють декілька властивостей, характерних для логістичного інформаційного потоку:

1) неоднорідність інформації: в інформаційних потоках циркулюють дані про товари, дані про фірми, дані про фінанси, дані про дороги, та інші види даних;

2) множинність користувачів: інформацію для логістичного потоку створює багато постачальників і використовує багато споживачів;

3) складність наочного подання інформаційних потоків: маршрути логістичної інформації включають в себе значну кількість інстанцій, найчастіше можливі паралельні переміщення, поворотні рухи тощо;

4) великий обсяг переданої інформації: у системі навіть невеликої фірми, яка спеціалізується на логістичних послугах, або підприємстві, в якому є логістичний підрозділ, пересягається істотна кількість документів;

5) відсутність єдиного правильного чи математично вивіреного варіанту оптимізації інформаційних потоків: в логістиці занадто багато факторів, до того ж, не контрольованих на рівні окремої фірми.

Логістичний інформаційний потік можна представити у вигляді системи показників, документів і масивів. Показники (реквізити) – це елементарні одиниці інформації в логістичному потоці. Показники можуть фіксуватися в документах, які створюються, найчастіше, для надання юридичної сили, і масивах, які акумулюють логістичну інформацію, найчастіше, у вигляді комп'ютерної бази даних [5, с. 112].

Інтерпретація поняття «інформаційна логістика»

Автор	Визначення
Алесінська Т.В.	Інформаційна логістика – область логістики організації, що вивчає і вирішує проблеми організації та інтеграції інформаційних потоків для прийняття управлінських рішень в логістичних системах. Інформаційна логістика організовує потік даних, займається створенням і управлінням інформаційними системами, впровадженням інформаційних технологій, які технічно і програмно забезпечують передачу та обробку логістичної інформації [6, с. 57].
Ельдештейн Ю.М.	Інформаційна логістика організовує потік даних, супроводжуючих матеріальний потік, і є тією істотною для підприємства ланкою, яка зв'язує постачання, виробництво і збут. Завданням інформаційної логістики є забезпечення високого ступеня наповнення інформацією системи управління, а також надання кожному рівню ієрархії управління логістичної системи необхідної інформації належної якості і в необхідні терміни. Інформаційна логістика організовує інформаційні потоки і реалізує інформаційні процеси, які відбуваються у логістичній системі
Курт Хессінг, Мартін Арнольд	Під інформаційною логістикою розуміється організація та використання систем інформаційного забезпечення виробничо-господарських процесів на підприємстві. Вона базується на системному підході, який охоплює всі види діяльності, пов'язані з плануванням та управлінням процесами, націленими на забезпечення підприємства релевантною інформацією
Кальченко А.Г.	Інформаційна логістика – це комплекс програм і сукупність засобів програмування, що забезпечує вирішення завдань управління матеріальними потоками [3, с. 157]
Ларіна Р.Р.	Інформаційна логістика організовує потік даних, що супроводжують матеріальний потік, і є тією істотною для підприємства ланкою, яка пов'язує постачання, виробництво і збут. Вона охоплює управління всіма процесами переміщення і складування реальних товарів на підприємстві, дозволяючи забезпечувати своєчасну доставку цих товарів у необхідних кількостях, комплектації, якості з точки їх виникнення в точку споживання з мінімальними витратами й оптимальним сервісом.

Таким чином, інформаційний потік – це сукупність повідомлень, що циркулюють як всередині логістичної системи, так і між нею і зовнішнім середовищем, які необхідні для управління логістичними операціями. Виділяють види інформаційних потоків в залежності:

1) від виду, пов'язують потоком систем: горизонтальний – потік повідомлень між партнерами по господарських зв'язках одного рівня управління; вертикальний – потік повідомлень, що надходять від керівництва в підвідомчі йому ланки логістичної системи;

2) від місця походження: зовнішній – потік, що протікає у зовнішньому, по відношенню до логістичної системи, середовищі; внутрішній – потік повідомлень, що циркулює в середині однієї логістичної системи або однієї з підсистем;

3) від напрямку потоку: вхідний – потік повідомлень, що входить в логістичну систему, або в одну з підсистем; вихідний – потік повідомлень, що виходить за межі логістичної системи або однієї з підсистем;

4) від терміновості: звичайні; термінові; дуже термінові;

5) від ступеня секретності: звичайні; містять комерційну таємницю; містять державну таємницю;

6) від значимості поштових повідомлень: прості; замовні; цінні;

7) від швидкості передачі: традиційні (пошта); швидкі (факс, ел. пошта, телеграф, телефон);

8) від області охоплення: місцеві; іногородні; далекі; міжнародні.

Серйозний недолік, який допускається до цих пір, – це недооцінка значення логістики для підприємства, редукування її до транспорту та складу. Тим часом значення логістичних систем для підприємств, і особливо машинобудівної галузі, стає все більш важливим в міру насичення ринків і посилення конкуренції. На думку автора, в найближчому майбутньому увагу до логістики, так само як і цінність її інструментів для ведення бізнесу, зростуть. Логістичні методи полягають в ефективній організації та управлінні потоками сировини, матеріалів і готової продукції і відповідними їм інформаційними потоками в загальній системі функціонування підприємства.

Виходячи з вищенаведеного огляду наукових підходів, вважаємо найбільш доцільним

для здійснення подальших досліджень, є наступне розуміння сутності інформаційної логістики – науково-практичний напрям управління та оптимізації логістичних інформаційних потоків для досягнення оперативних, тактичних та стратегічних цілей в певній логістичній системі.

До запропонованого визначення варто надати наступні пояснення:

– інформаційна логістика є одночасно і наукою, що вивчає закономірності формування і функціонування логістичних потоків, і господарською практикою, направленою на ефективне управління цими потоками;

– основним об'єктом досліджень в інформаційній логістиці є потокові процеси в логістичних інформаційних системах, економічних сферах відтворення та обігу;

– ефективне управління передбачає оптимізацію та раціоналізацію логістичних інформаційних потоків.

Резюмуючи вищенаведене, слід зазначити, що в логістиці інформація є одним з ключових чинників збереження конкурентоспроможності. Сьогодні для цього мало просто мати логістичну інформаційну систему. Конкурентоспроможність в сьогоднішні і в майбутньому забезпечить лише така інформаційна система, яка здатна надати інформаційну підтримку не тільки базових логістичних операцій, а й управлінського контролю, аналізу оперативних рішень і стратегічного планування. У правильно організованій логістичній інформаційній системі інформація повинна бути легкодоступною, точною і своєчасною. До того ж система повинна оперативно реагувати на збої, бути гнучкою і видавати інформацію в зручній для користування (наочної) формі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Даниленко А.С. *Логістика: теорія і практика: навч. посібник* / А.С. Даниленко, О.М. Варченко. – К.: «Хай-Тек Прес», 2010. – 408 с.

2. Денисенко М.П. *Організація та проектування логістичних систем: підруч.* / М.П. Денисенко. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 336 с.

3. Кальченко А.Г. *Основи логістики: навч. посібник* / А.Г. Кальченко. – К.: Знання, КОО, 1999. – 135 с.

4. Крикавський Є.В. *Логістика: навч. посіб.* / Є.В. Крикавський. – Львів: Вид-во Держ. ун-ту «Львівська Політехніка», 1999. – 264 с.

5. Николайчук В.Е. *Логистика: теория и практика управления: учебн. пособие* / В.Е. Николайчук, В.Г. Кузнецов. – Донецк: НОРД-ПРЕСС, 2006. – 540 с.

6. Алесинская Т.В. *Основы логистики. Общие вопросы логистического управления* / Т.В. Алесинская. – Таганрог: Изд-во ТРТУ, 2005. – 121 с.

REFERENCES

Alesinskaya, T.V. *Osnovy logistiki. Obshchie voprosy logisticheskogo upravleniya [Basis of logistics. General questions of logistic management]* / T.V. Alesinskaya. – Taganrog: Izd-vo TRTU, 2005.

Danilenko, A.S. *Logistika: teoriya i praktika [Logistics: theory and practice]*. Kii: «Khay-Tek Pres», 2010.

Denisenko, M.P. *Organizatsiya ta proektuvannya logistichnikh system [Organization and designing of logistic systems]*. K.: Tsentri uchbovoi literaturi, 2010.

Kalchenko, A.G. *Osnovy logistiki [Basis of logistics]*. K.: Znannya, KOO, 1999.

Krikavskiy E.V. *Logistika [Logistics]: navch. posibnik*. – Lviv: Vid-vo Derzh. un-tu «L'viv'ska Politekhnika», 1999.

Nikolaychuk, V.E. and Kuznetsov, V.G. *Logistika: teoriya i praktika upravleniya [Logistics: theory and practice of management]*. Donetsk: NORD-PRESS, 2006.

Акулова Юлия Олеговна,

аспирант,

Национальный технический университет

Украины «КПИ»

E-mail: akylova85@ukr.net

Akulova Yuliya Olegovna,

Postgraduate student,

National Technical University of Ukraine

«Kyiv Polytechnic Institute»,

E-mail: akylova85@ukr.net